

Bogusław Tundzios

Nowości w prawie oświatowym – JESIEŃ 2010

Ukazało się ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 5 października 2010 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz. U. Nr 186, poz. 1245). Jego zapisy obowiązują od 6 października 2010 roku, dzięki czemu wiele, jeśli nie wszystkie ze szkół mogły już skorzystać z nowych zapisów. Jest to kolejny przykład przenoszenia pewnych kompetencji, dotychczas zastrzeżonych dla MEN, „na dół”. Nowelizacja umożliwia m.in. dyrektorom szkół ustalenie dodatkowych dni wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych. Dni tych jest odpowiednio – do 6 (szkoły podstawowe, zasadnicze szkoły zawodowe, szkoły policealne, ckp i cku), do 8 (gimnazja), do 10 (licea, technika). Decyzja dyrektora wymaga zasięgnięcia opinii rady szkoły lub placówki (w przypadku jej niepowołania – rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego). Dodatkowe dni wolne mogą być przeznaczone m.in. na sprawdziany i egzaminy zewnętrzne, na święta religijne niebędące dniami ustawowo wolnymi od pracy oraz na dzień 2 maja i piątek po Bożym Ciele (a także *w inne dni, jeżeli jest to uzasadnione organizacją pracy szkoły lub placówki lub potrzebami społeczności lokalnej*). Dyrektor powiadamia uczniów i ich rodziców o ustalonych dodatkowych dniach wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych w terminie do dnia 30 września danego roku szkolnego. Jednocześnie zobowiązano szkołę do organizowania zajęć wychowawczo-opiekuńczych dla wszystkich uczniów, którzy zgłoszą się w tych dniach do szkoły (informacje w sprawie opieki szkoła ma obowiązek przekazać rodzicom).

Na zmianę kalendarza roku szkolnego wpłynie także nowelizacja kodeksu pracy, która ustanawia 6 stycznia, czyli święto Trzech Króli, dniem wolnym od pracy. Nowelizacja wejdzie w życie od 1 stycznia 2011 roku. Jeśli chodzi o prawa pracownicze, nie będzie można odbierać – jak obecnie – wolnego za święta przypadające w sobotę. W 2011 roku pracownicy nic na tym nie stracą, gdyż w sobotę przypada w tym roku tylko jedno święto – Nowy Rok.

Przypomnijmy jeszcze na wszelki wypadek, że warunki zamknięcia placówki oświatowej ze względu na warunki pogodowe określa ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU z dnia 31 grudnia 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (§17 i 18). Zajęcia odwołane nie muszą zostać odpracowane.

Warto odnotować w tym miejscu nowelizację powyższego aktu prawnego – ukazanie się ROZPORZĄDZENIA MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 18 października 2010 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 215, poz. 1408). Nowelizacja zmierza w kierunku ucywilizowania szkolnych toalet, które jeszcze nie wszędzie reprezentują europejski poziom. Nowe brzmienie §8, obowiązujące od 1 września 2011 roku, zawiera następujący zapis: *§8.1 W pomieszczeniach sanitarno-higienicznych zapewnia się ciepłą i zimną bieżącą wodę oraz środki higieny osobistej. 2. Urządzenia sanitarno-higieniczne są utrzymywane w czystości i w stanie pełnej sprawności technicznej.*

Opublikowano również kolejne podstawy programowe zawodów (ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 30 września 2010 roku, Dz. U. Nr 210, poz. 1383) w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: betoniarz-zbrojarz, fryzjer, kamieniarz, malarz-tapeciarz, ślusarz, technik geolog, technik usług fryzjerskich, technik usług kosmetycznych, technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych i zdun – data wejścia w życie: 20 listopada 2010 roku.

Niewątpliwie warto zaopatrzyć się w elektroniczną lub papierową wersję Dziennika Ustaw Nr 228 i... czytać. Zawiera on bowiem sześć rozporządzeń opisujących kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz organizację i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej po „nowemu”. Pierwsze dwa oraz szóste wchodzi w życie 1 lutego, pozostałe – 1 września

2011 roku. Przy lekturze warto zwrócić uwagę na wzajemne powiązanie rozporządzeń – czytane łącznie pozwalają zorientować się, jaki jest przewidziany model prawny tego systemu.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487) – pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu jego indywidualnych możliwości psychofizycznych, zaś udzielana rodzicom i nauczycielom – związana jest ze wspieraniem w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększenia efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów. Organizatorem pomocy jest dyrektor, a udzielają jej nauczyciele, wychowawcy oraz specjaliści (*w szczególności psychologzy, pedagodzy, logopedzi i doradcy zawodowi*). W celu planowania i koordynowania udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej tworzą oni zespół, który opracowuje dla ucznia plan działań wspierających. Określone są również formy organizacyjne pomocy, np. w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana uczniom w formie: klas terapeutycznych, zajęć rozwijających uzdolnienia, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym, zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej – dla uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych – oraz w formie porad i konsultacji. Dyrektor na podstawie zaleceń zespołu ustala dla ucznia formy, sposoby i okres udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, oraz niezwłocznie informuje o tym na piśmie rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia. Wymiar godzin zajęć ustala się z uwzględnieniem godzin do dyspozycji dyrektora szkoły („karcianych”). Zespół ma wiele innych zadań, m.in. ocenia efektywność pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniowi, w tym efektywność zajęć, a także podejmuje działania mediacyjne i interwencyjne w sytuacjach kryzysowych. Prowadzi również kartę indywidualnych potrzeb ucznia. Wskazane są też zadania psychologa, pedagoga, logopedy, doradcy zawodowego (§29-31). Wsparcie merytoryczne dla nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów udzielających pomocy zapewniają

poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne, oraz placówki doskonalenia nauczycieli. Końcowe zapisy (§33-38) określają terminy wdrożenia poszczególnych elementów systemu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, które są rozłożone w czasie (od 31 marca 2011 do 30 września 2012 roku). W związku z tym w roku szkolnym 2010/2011 i 2011/2012 w szkołach podstawowych i szkołach ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem szkół specjalnych oraz oddziałów specjalnych zorganizowanych w szkołach ogólnodostępnych) pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana na zasadach określonych w rozporządzeniu dotychczas obowiązującym w tej sprawie, tj. **ROZPORZĄDZENIU MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU** z dnia 7 stycznia 2003 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 228, poz. 1488) – m.in. szczegółowo określa zadania poradni (jest ich 14 – §1.2), formy pracy (§1.4), zawartość opinii (§4.6), organizację pracy i zasady jej dokumentowania. Z dniem 1 lutego 2011 roku straci moc dotychczasowe rozporządzenie w tej sprawie z 11 grudnia 2002 roku (Dz. U. z 2003 r. Nr 5, poz. 46).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. Nr 228, poz. 1490). Nauka dzieci niepełnosprawnych powinna być organizowana na każdym etapie edukacyjnym w integracji z uczniami pełnosprawnymi w placówkach najbliższych miejscu zamieszkania tych dzieci. Dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowuje się indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (rozporządzenie określa szczegółowo jego zawartość).

Dodatkowo zatrudniani nauczyciele posiadający kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej współorganizują kształcenie integracyjne (ich rola jest ściśle określona w §6). Szczegółowo określone są również zasady dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe do rodzaju niepełnosprawności lub indywidualnych potrzeb

rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia lub absolwenta. Obejmują one:

- a) zminimalizowanie ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, wykorzystanie odpowiedniego sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych,
- b) odpowiednie przedłużenie czasu przewidzianego na przeprowadzenie sprawdzianu lub egzaminu,
- c) zapewnienie obecności w czasie sprawdzianu lub egzaminu specjalisty z zakresu danej niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem lub absolwentem lub pomocy w obsłudze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych.

Powyższe rozporządzenie zastąpi dotychczasowe w tej sprawie (ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU z dnia 18 stycznia 2005 roku w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych, Dz. U. Nr 19, poz. 167).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1489) – z dniem 1 września 2011 straci moc rozporządzenie w tej sprawie z 18 stycznia 2005 roku (Dz. U. Nr 19, poz. 166). Jedynie §2 ust. 4 będzie obowiązywać rok dłużej: *W szkołach ogólnodostępnych nie organizuje się oddziałów specjalnych dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.* W §3 określa się górną granicę wieku kształcenia – może być ono prowadzone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy:

1. 18. rok życia – w przypadku szkoły podstawowej,
2. 21. rok życia – w przypadku gimnazjum,
3. 23. rok życia – w przypadku szkoły ponadgimnazjalnej.

Dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowuje się indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, uwzględniający zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz dostosowany do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia (odnoś-

nie do programu i dostosowania warunków analogicznie do rozporządzenia powyżej).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 17 listopada 2010 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 228, poz. 1491) – to już ósma nowelizacja w ciągu niespełna czterech lat (przyszedłoby się nowe, jednolite). Zmiany są na tyle obszerne i istotne, że ww. rozporządzenie wymaga wnikliwej analizy. Odnoszą się one m.in. do wpływu orzeczeń i opinii poradni oraz planu działań wspierających ucznia na klasyfikację uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz dostosowywania przez nauczycieli wymagań edukacyjnych. §1a (wyjątkowo wchodzi w życie już 17 grudnia 2010 roku) definiuje specyficzne trudności w uczeniu się – *naależy przez to rozumieć trudności w uczeniu się odnoszące się do uczniów w normie intelektualnej, którzy mają trudności w przyswajaniu treści nauczania, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania percepcyjno-motorycznego i poznawczego, nieuwarunkowane schorzeniami neurologicznymi.* Część zapisów (odnoszących się m.in. do matury i egzaminu zawodowego) wchodzi w życie rok później, 1 września 2012 roku.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 17 listopada 2010 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej (Dz. U. Nr 228, poz. 1492) – statut uwzględnia potrzeby osób korzystających z pomocy poradni oraz organizację i zakres współdziałania z innymi poradniami, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, a także innymi podmiotami. Statut poradni określa również zakres zadań pracowników poradni, z uwzględnieniem zadań realizowanych poza poradnią, w szczególności w przedszkolach, szkołach i placówkach oraz środowisku rodzinnym dzieci. Nie jest to jeszcze cały „pakiet poradniany”, czekamy jeszcze m.in. na projekt rozporządzenia o ramowych statutach. Generalnie wprowadzać on będzie zmiany w dokumentacji szkolnej, wynikające z ostatniej nowelizacji prawa oświatowego. Ten i inne projekty dostępne są m.in. na witrynie internetowej MEN.

Autor jest nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli, kierownikiem Wydziału w Radomiu

Podstawa programowa przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa

III etap edukacyjny: gimnazjum

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Znajomość powszechnej samoobrony i ochrony cywilnej.

Uczeń rozumie znaczenie powszechnej samoobrony i ochrony cywilnej.

II. Przygotowanie do działania ratowniczego.

Uczeń zna zasady prawidłowego działania w przypadku wystąpienia zagrożenia życia i zdrowia.

III. Nabycie umiejętności udzielania pierwszej pomocy.

Uczeń umie udzielać pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

1. Główne zadania ochrony ludności i obrony cywilnej. Uczeń:

- 1) omawia podstawy prawne funkcjonowania ochrony ludności i obrony cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) wymienia podstawowe dokumenty ONZ regulujące funkcjonowanie obrony cywilnej w świecie.

2. Ochrona przed skutkami różnorodnych zagrożeń. Uczeń:

- 1) przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru itp.;
- 2) omawia zasady ewakuacji ludności, zwierząt z terenów zagrożonych;
- 3) wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność;
- 4) charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy;
- 5) wyjaśnia, jak należy gasić zarzewie ognia;
- 6) wyjaśnia, jak należy gasić odzież palącą się na człowieku;
- 7) omawia zasady zachowania się podczas wypadków i katastrof komunikacyjnych, technicznych i innych;
- 8) uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice.

3. Źródła promieniowania jądrowego i jego skutki. Uczeń:

- 1) omawia wpływ środków promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę;
- 2) wymienia sposoby zabezpieczenia żywności i wody przed skażeniami;
- 3) wyjaśnia znaczenie pojęć: odkażanie, dezaktywacja, dezynfekcja, deratyzacja;
- 4) wyjaśnia, na czym polegają zabiegi sanitarne i specjalne.

4. Oznakowanie substancji toksycznych na środkach transportowych i magazynach. Uczeń:

- 1) wymienia rodzaje znaków substancji toksycznych i miejsca ich eksponowania;
- 2) rozpoznaje znaki substancji toksycznych na pojazdach i budowlach;

3) wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu lub rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi;

4) wykorzystuje różne materiały na zastępcze środki ochrony dróg oddechowych i skóry.

5. Ostrzeżenie ludności o zagrożeniach, alarmowanie. Uczeń:

- 1) definiuje i rozpoznaje rodzaje alarmów i sygnałów alarmowych;
- 2) charakteryzuje zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu;
- 3) umie zachować się w szkole po ogłoszeniu alarmu.

6. Bezpieczeństwo i pierwsza pomoc. Uczeń:

- 1) uzasadnia znaczenie udzielania pierwszej pomocy;
- 2) omawia zasady postępowania aseptycznego i bezpiecznego dla ratownika;
- 3) wzywa odpowiednią pomoc;
- 4) rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku;
- 5) omawia zasady zabezpieczenia miejsca wypadku;
- 6) wyjaśnia, jak należy udzielać pomocy w wypadku drogowym, podczas kąpieli, załamania lodu, porażenia prądem;
- 7) omawia sposób wynoszenia poszkodowanego ze strefy zagrożenia;
- 8) rozpoznaje stan przytomności, bada oddech i tętno;
- 9) wymienia zagrożenia dla osoby nieprzytomnej;
- 10) układa osobę nieprzytomną w pozycji bezpiecznej;
- 11) wykonuje samodzielnie resuscytację krążeniowo-oddechową;
- 12) udziela pomocy osobie porażonej prądem;
- 13) wyjaśnia, dlaczego duży krwotok i wstrząs porazowy zagrażają życiu;
- 14) tamuje krwotok za pomocą opatrunku;
- 15) udziela pomocy przy złamaniach i zwichnięciach;
- 16) udziela pomocy przy zatruciach: pokarmowych, lekami, gazami, środkami chemicznymi;
- 17) omawia skutki działania niskiej i wysokiej temperatury na organizm ludzki;
- 18) udziela pomocy osobie poszkodowanej przy oparzeniu termicznym i chemicznym.

IV etap edukacyjny: liceum – tylko zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Znajomość struktury obronności państwa.

Uczeń rozróżnia struktury obronności państwa, rozumie ich rolę oraz zna formy spełniania powinności obronnych przez organy administracji i obywateli.

II. Przygotowanie do sytuacji zagrożeń.

Uczeń zna zasady postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia życia, zdrowia lub mienia; zna zasady planowania i organizowania działań.

III. Opanowanie zasad pierwszej pomocy.

Uczeń umie udzielać pierwszej pomocy poszkodowanym w różnych stanach zagrożających życiu i zdrowiu.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

1. System obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Powinności obronne władz samorządowych, instytucji i obywateli. Uczeń:

- 1) wymienia i uzasadnia polityczne oraz militarne warunki gwarancji bezpieczeństwa państwa;
- 2) wymienia obowiązki obywateli w zakresie powinności obronnych.

2. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:

- 1) przedstawia i charakteryzuje organizację Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) wymienia rodzaje wojsk oraz służb w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Ochrona ludności i obrona cywilna. Uczeń:

- 1) wyjaśnia podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego;
- 2) identyfikuje obiekty opatrzone międzynarodowymi znakami ochrony zabytków;
- 3) wymienia podstawowe środki ochrony ludności;
- 4) wymienia sposoby i środki ochrony zwierząt;
- 5) rozpoznaje rodzaje sygnałów alarmowych i zna obowiązki ludności po usłyszeniu alarmu;
- 6) wskazuje drogi ewakuacji w szkole, omawia zasady ewakuacji ludności i środków materiałowych;
- 7) potrafi ewakuować się z budynku w trybie alarmowym.

4. Zagrożenia czasu pokoju, ich źródła, przeciwdziałanie ich powstawaniu, zasady postępowania w przypadku ich wystąpienia i po ich ustąpieniu. Uczeń:

- 1) wymienia zagrożenia czasu pokoju i wyjaśnia, na czym polegają;
- 2) wyjaśnia, na czym polega właściwe postępowanie w momentach wystąpienia poszczególnych zagrożeń;
- 3) wymienia i charakteryzuje źródła zagrożeń w najbliższym otoczeniu szkoły oraz domu;
- 4) przedstawia zasady działania w przypadku zagrożeń czasu pokoju (np. awarii, katastrofy komunikacyjnej, budowlanej), podczas przebywania w domu, szkole, miejscu rekreacji i na trasie komunikacyjnej;
- 5) wyjaśnia zasady postępowania związane z wyszukiwaniem i wnoszeniem ofiar oraz osób zagrożonych z rejonów porażenia;
- 6) wskazuje sposoby zapobiegania panice podczas zagrożeń;
- 7) uzasadnia konieczność przestrzegania zasad bezpieczeństwa własnego i innych ludzi podczas różnorodnych zagrożeń;
- 8) omawia zasady postępowania w czasie zagrożenia terrorystycznego.

5. Zagrożenia występujące podczas wojny. Uczeń:

- 1) charakteryzuje środki rażenia;
- 2) wymienia konwencjonalne rodzaje broni współczesnego pola walki;
- 3) wyjaśnia, na czym polega właściwe postępowanie ludności w rejonach rażenia bronią konwencjonalną;
- 4) wymienia i wyjaśnia zasadę działania indywidualnych środków ochrony przed bronią masowego rażenia;
- 5) wymienia zbiorowe środki ochrony przed bronią konwencjonalną;
- 6) wyjaśnia znaczenie zastępczych budowli ochronnych;
- 7) omawia zasady ewakuacji z terenów zagrożonych.

6. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach (zachowanie ratownika). Uczeń:

- 1) omawia podstawowe zasady postępowania ratownika w miejscu wypadku;
- 2) ocenia sytuację w miejscu wypadku;
- 3) zabezpiecza miejsce wypadku i wzywa profesjonalną pomoc;
- 4) omawia zasady zapewnienia bezpieczeństwa ratownikowi, poszkodowanemu i świadkom zdarzenia;
- 5) wymienia środki przydatne przy udzielaniu pierwszej pomocy;
- 6) ocenia stan poszkodowanego i demonstruje sposób skontrolowania jego funkcji życiowych;
- 7) udziela pierwszej pomocy w przypadkach oparzeń, złamań i zwichnięć, krwotoków, dławienia się ciałem obcym, utraty przytomności;
- 8) utraty oddechu, zatrzymania krążenia, wstrząsu pourazowego.

ZALECANE WARUNKI I SPOSÓB REALIZACJI

W ramach przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa uczniowie odbywają przysposobienie obronne i zdobywają umiejętności z zakresu zachowania się w sytuacjach kryzysowych. Zadaniem nauczyciela jest wyrabianie u uczniów nawyków oraz opanowanie zasad działania ratowniczego, szczególnie z zakresu udzielania pierwszej pomocy podczas wypadku lub innych zagrożeń. Podczas zajęć edukacyjnych obejmujących ćwiczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy i ratownictwa w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów wskazany jest podział na grupy. W czasie ferii letnich mogą być organizowane specjalistyczne obozy szkoleniowo-wypoczynkowe z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa. Na IV etapie edukacyjnym, po zrealizowaniu treści nauczania z zakresu „Ochrona ludności i obrona cywilna”, celowe jest sprawdzenie umiejętności uczniów w praktycznej ewakuacji z budynku szkoły.